

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre	— — — —	24 kor.
Félévre	— — — —	12
Negyedévre	— — — —	6
Egy órára	— — — —	2
— Egyes szám ára 8 fill. —		

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 172. szám.

Szerda, július 29.

Az új ipartörvény.

Nagybeeskerek, július 29.

Legutóbbi számunkban már említettük röviden, hogy a kereskedelmi miniszter közreadta az új ipartörvény tervezetének második részét s ezzel az új ipartörvény megalkotásának előkészítő munkáját a kormány befejezte.

A törvényjavaslat Szerényi József államtitkár munkája s így egyelőre még csak az ő egyéni javaslatának tekinthető, amelyhez az érdekeltek hozzászólhatnak s csak azután állapítják meg végleges szövegét, amely hihetőleg több részben el fog térni a tervezettől.

A törvényjavaslat legnevezetesebb része a XXIX. fejezet, mely a sztrájkügy kérdésével foglalkozik. Alapelve, hogy a gazdasági tényezők szerveződése a mai bonyolult gazdasági és társadalmi életviszonyok természetes folyamánya. Ezért a törvényjavaslat a munkabeszüntetések és munkáskizárások létesítésére, terjesztésére, vagy foganatosítására irányuló megállapodásokat és egyezményeket, ha azok a törvénybe, vagy jó erkölcsökbe nem ütköznek, magánjogilag jogszabályosoknak ismerik el. Ezzel szemben tiltja a munkabeszüntetések és munkáskizárásokat az olyan üzemekben, ahol a munka abbahagyása lényeges közérdekeket sért; ezek az üzemek a közvilágítási és vízvezetési, folyam- és tengerhajózási, ugyszintén átkelési (komp) üzemek, a kórházak és a hivatásos tűzoltói szolgálat, vagyis a lehető legszűkebb keret, mely kizárólag a közérdek szempontjából indul ki.

Ugyancsak tilosak a törvényjavaslat szerint azok a munkabeszüntetések és kizárások, amelyeknek a célja a munkaadóknak, illetve az alkalmazottaknak törvényileg biztosított egyesülési szabadságát kor-

látozni; a munkaadót az alkalmazott és az alkalmazottat a munkaadó megválasztásának jogában és a munkaszabadságban akadályozni vagy korlátozni.

Tilos a törvényjavaslat szerint minden olyan megállapodás és egyezmény is, mely szerint a megállapodásban résztvevő munkaadó bizonyos egyéneket egyáltalán nem, vagy bizonyos ideig nem alkalmaz, illetve mely szerint a megállapodásban résztvevő alkalmazottak valakinek ipari munkát nem szolgáltatnak, kivéve, ha az ilyen megállapodás vagy egyezmény csak a munkabeszüntetés vagy kizárás tartamára szorítkozik.

Végül a munkabeszüntetésekben való részvételt teljesen kizárja a törvényjavaslat az iparos (kereskedő) tanulókat s ezzel szemben egyszersmind kivonja őket a többi alkalmazottat érő kizárás hatálya alól.

A törvényjavaslat a tilos megállapodások és egyezmények létesítésére, terjesztésére és foganatosítására való felhívást, az azokban való részvételt és az azokhoz való csatlakozást is tiltja.

Ugyancsak tiltja a törvényjavaslat minden oly eszköznek vagy eljárásnak alkalmazását, mely a munkafeltételek megállapításával kapcsolatosan a munkaadókat vagy az alkalmazottakat szabad akaratuk törvényszerű érvényesítésében korlátozni alkalmas, vagy a felek bármelyikére kényszerrel jelentene.

Az e tilalom ellen vétők az ezért a törvényjavaslat alapján kiszabadó büntetésen felül az okozott kárt megtéríteni tartoznak.

A törvényjavaslat következő XXX-ik fejezete a törvényileg nem tiltott munkabeszüntetések és munkáskizárások eseteire nézve a békéltető és választott birói eljárást szabályozza.

A fejezetnek az alapelve az, hogy a törvényileg el nem tiltható munkabeszüntetések és munkáskizárások káros hatásaival szemben az állam gazdasági érdekeit, de az érdekelt feleket is, gyors és hathatós békéltetési eljárással kell védeni. Ezért a törvényjavaslat XXX. fejezete a munkaadókat és a munkásokat a munkabeszüntetés, vagy munkáskizárás kimondása, illetve foganatosítása előtt, vagy az annak foganatosításától számított legkésőbb 48 óra alatt, kölcsönös tárgyalások útján és ha ezek sikerre nem vezetnek, a békéltető bíróság előtt a békés megegyezés megkísérlésére kötelezi.

A XXXI. fejezet a döntő bíraskodást szabályozza, míg a XXXII. fejezet az ipari szervezetek közül a kötelező testületi szervezettel foglalkozik. E testületek a törvényjavaslat szerint háromfélék, ugymint ipartestületek, kereskedelmi testületek és vegyes testület. A törvény rendelkezései alá eső iparosoknak, kereskedőknek e testületek kötelekebe kell tartozniuk.

Ipartestületet és kereskedelmi testületet minden törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú város, ugyszintén minden járás területén kell alakítani.

A XXXV. és XXXVI. fejezetek, előbbi munkaügyi választmányokban, utóbbi munkáskamarákban a munkáskérdeteket szolgáló két rendbeli intézményt honosítanak. A munkáskamarák feladata az, hogy párhuzamosan a munkaadókat egyesítő kereskedelmi és iparkamarákkal a munkaügy alakulását és fejlődését kerületükben figyelemmel kísérjék, az idevonatkozó statisztikai adatokat összegyűjtsék, a kereskedelemügyi miniszternek a munkaügy általános szabályozására irányuló tevékenységében véleményekkel szolgáljanak.

A munkáskamarák is két osztályból állanak: az ipari és a kereskedelmi alkalmazottak osztályából. A XXXVII. fejezet a

A „TORONTÁL“ tárcája.

Luzyné.

1792. szeptember 15.

I.

Amikor beléptem, Pauline de Luzy kezét nyújtotta felém. Hallgattunk néhány pillanatig. Szalagja és szalmakalapja hanyagul volt egy karosszékre vetve. „Orfeusz imája“ volt a hangjegyállványon. Az ablakhoz közeledtem s néztem, mint száll le a nap a vörösrös látóhatáron.

— Asszonyom, — szóltam végre — emlékszik-e, hogy mit mondott éppen ma két esztendeje ott a domb alján, a folyóparton, ahová most éppen néz? Emlékszik-e, mint jósolta meg nekem a megpróbáltatások, a bűnök és borzalmak napjait? Megakasztotta ajkamon szerelmem vallomását s így szólt: „Éljen, harcoljon az igazságért és a szabadságért!“ Asszonyom, mióta a kegyed keze, amelyet még mindig nem borítottam elég könnyel és esókkal, megmutatta nekem az utat, bátran haladtam. Engedelmeskedtem kegyednek, irtam, beszéltem. Két esztendeig harcoltam azokkal, akik zavart és gyűlöletet vetnek, a tribunokkal, akik eltántorítják a népet az alszeretet ringatózó fitogtatásával, a gyávák-kal, akik a közel jövő urainak áldoznak.

Egy mozdulatával elhallgattatott s intett, hogy figyeljek. Akkor a kert illatos levegőjén, a madarak dalán által hallottuk a halál ordítását:

— Lámpára az arisztokratával!... Lándzsára a fejét!...

Halványan, mozdulatlanul állott s egy ujját ajkához emelte.

— Bizonyosan — szóltam — valami szerencsétlent üldöznek. Házkutatást tartanak s elfogják az embereket éjjel-nappal Párisban. Talán ide is eljönnek. Elmegyek, hogy ne hozzam hírbe kegyedet. Ámbátor errefelé nem ismernek, de azért ezidőtájt veszedelmes vendég vagyok.

— Maradjon! — mondta az asszony.

Most már másodszer sirt végig a kiáltozás az est nyugalmas csöndjén. Léptek és lövések zaja hallatszott. Közeledt a láрма; hallottuk, amint kiáltották: „Zárjátok el az utat, hogy meg ne szökhessék a gazember!“

Luzyné, hogy a veszedelem közelgett, mind nyugodtabb lett.

— Menjünk föl a második emeletre — szólt, — majd onnan meglátjuk, hogy mi történik kinn.

De alig nyitották ki az ajtót, amikor egyszerre egy sápadt embert láttak a küszöbön; vacogott a foga s a félelemtől egymáshoz ütődött a két térde. Fuldokló hangon mormogta:

— Mentenek meg... rejtessenek el!... Itt vannak... Betörték az ajtómat, berohantak a kertembe. Jönnek...

II.

Luzyné megismerte Planchonnet-t, az öreg filozófust, aki a szomszéd házból lakott s halkan kérdezte tőle:

— Látta önt a szakácsnő? Mert az jakobinus!...

— Senkisémet látott.

— Hála istennek, szomszéd!

Hálósobájába vonszolta, ahová követtem őket. Valami olyan rejtékhelyet kellett keresni, ahol Planchonnet napokig elmaradhasson, vagy legalább is néhány óráig, míg üldözői megcsalódnak és beleunnak a keresésbe. Ugy egyeztünk meg, hogy én majd szemmel tartom a környéket s ha jelt adok, szegény barátunk a kis kertajtón át menekül.

De addig sem tudott állni. Nagyon meg volt ijedve.

Meg akarta velünk értetni, hogy őt üldözik, a papok és királyok ellenségét, azért, mert Cazorottal összeesküdött az alkotmány ellen s augusztus tizedikén a Tuileirák védőihöz csatlakozott. Ez aljas rágalom. A valóság az, hogy

Lubin csupán gyűlöletből üldözi, Lubin, aki valamikor mézárósa volt s akit szászor is meg akart pálcázni, amiért rosszul mérte a hust. Most főnöke ennek a kerületnek.

Hogy fuldokolva kimondta azt a nevet, úgy rémlett előtte, mintha látná Lubint s arcát tenyerébe rejtette. Valóban, léptek hallatszottak a lépcsőházban. Luzyné elrejtette az ajtót s az öreget egy spanyolfal mögé tolt. Kopogtattak az ajtón s Pauline fölismerte szakácsnője hangját, aki kiáltozott, hogy nyissák ki, mert a kapu előtt van az előjáróság a nemzetőrséggel és házkutatást akar tartani.

— Azt mondják, — tette hozzá a leány — hogy Planchonnet itt van a házból. En jól tudom, hogy nincs itt, hogy itt nem rejtőzhetik ilyen gonosztevők: de nem hisznek nekem.

— Nos, hát jöjjenek föl! — kiáltott ki Luzyné. — Mutassa meg nekik az egész házat, a pincétől a padlásig!

Ez a párbeszédet hallva, szegény Planchonnet elájult a spanyolfal mögött s csak nagynehezen tudtam fölrázni, fölloccsolni. Amikor ez megtörtént:

— Barátom, — szólt igen halkan a fiatal asszony az aggastyánnak — bízzék bennem. Gondoljon arra, hogy mily ravaszok az asszonyok.

És nyugodtan, mintha mindennapi háztartási munkát művelne, kissé előrehuzta agyát az alkoból, levette róla a takarót s az én segítségemmel úgy helyezte el a három matracot, hogy az alsó és a felső között egy kis hely maradt.

Amikor ezzel elkészült, facipők, csizmák, puskatusok és rekedt kiáltások zaja hallatszott a lépcsőházból. Mindhármunkra nézve borzasztó pillanat volt ez, de a zajos menet lassan föl-vonult a padlásra. Megértettük, hogy az őrség a jakobinus szakácsnő vezetésével előbb a padlást kutatja ki. A mennyezet döngött lépteik alatt; fenyegetések, röhögések hallatszottak s hallottuk, mint rugják, lökdörik a ládákat. Föl-

kisipar boldogulásának és versenyképességének emelésére hivatott ipari szövetségi ügyről intézkedik.

Igen fontos újítást tartalmaz az ipari és kereskedelmi bíróságokat rendszeresítő XXXVIII. fejezet. De a javaslatnak lényeges intézkedései vannak a szakszervezetekkel szemben is.

A kereskedelemügyi miniszter a törvényjavaslat értekezleti tárgyalását az érdekeltség illetékes tényezőivel folyó évi október havának első hetében szándékozik megkezdeni és azt folytatólagosan megtartani úgy, hogy a javaslatot még a tél folyamán a képviselőháznak benyújthassa.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeltől 6-ig, délután pedig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 7-ig délután; ugyanazon napokon este 5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délután gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad.

Augusztus 10. Közigazg. bizottság ülése.

Az emberi test kultusza.

Londonban az olimpiai versenyen magyar fiúk győztek. A siker koszorúja az övék, a diadal a magyar fajé, amely évszázadokon keresztül tartotta meg romlatlanul az ősi virtust. Akármilyen szempontból nézzük ezt a hírt, mindenképpen a jelentőséggel teljes események nagyszerűségével hat. A kard szerepe még most is a régi Nem játéka, de fegyvere a kulturnépeknek, bár maga a kultúrember nem lelkesedik érte, mikor nemzetek, tradíciók és jogok védőjéül tolja föl magát. Falra akasztani azonban még sem lehet. Amíg a hatalom osztja el a serpenyőben a nemzetek jogait, addig bizony nem lehet. De nem is volna okos dolog. Mert a test kultusza régen nem az, ami volt ezelőtt: Valamikor csak a szépséget szempontjából volt jelentősége a jól fejlődött ember-testnek. Ma a kultúra okából van mérhetetlen nagy jelentősége. A londoni nemzetközi olimpiád nagy fontosságát ugyancsak irgalmatlanul kibebbitené az az ember, aki az ó-görögök gondolkodása szerint mérlegelné az eredményt.

Az ó-görögök mindenben a művészet végső céljait keresték. A díszkosztvető nem az erejével gyönyörködtette őket, hanem izomjátékának a szépségeivel, testtartásának művészi befejezettségével, szóval: nekik az erő kifejtésnek az a momentuma tetszett, amely művészi szüzsé nek kínálkozott. Ők az eleven emberben a — szobrot keresték. Minél jobban hasonlított az ember a kifaragott szoborhoz, minél alkalmasabbnak mutatkozott egy művészi gondolat megrögzítésére, annál jobban tetszett.

lélegzettünk, de már egy veszteni való percünk se volt. Besegitettem Planchonnet a matrácok közé.

Hogy így dolgoztunk, Luzyné esővált a fejét. Az így fölforgatott ágy nagyon gyanús volt. Megpróbálta elrendezni, nem tudta.

— Bele kell feküdnöm, — szölt.
Az órára nézett, hét óra volt. Arra gondolt, hogy ilyen korán nem tartják természetesnek az üldözők a lefekvést. Betegnek mondja magát? Erre gondolni se lehetett, a jakobinus szakácsnő azonnal meghazudtolná.

Néhány pillanatig így gondolkodott, azután nyugodtan, egyszerűen, valami fenséges ártatlansággal levetkőzött előttem, az ágyba feküdt és megparancsolta, hogy vessem le cipőmet, kabátomat és nyakkendőmet:

— Tegyen úgy, mintha a szeretőm volna, úgy, hogy szinte rajtakapjanak. Amikor kopogtatnak, úgy tesz, mintha rendbehozná a ruháját s ingujjban nyit nekik ajtót.

Mindent elrendeztünk így, amikor a csapat lejött a padlásról, káromkodva.

A szerencsétlen Planchonnet úgy remegett, hogy az egész ágy mozgott tőle. A lélegzete pedig oly hangos volt, hogy szinte a folyosóra is kihallatszott.

— Kár, — suttopta Luzyné, — úgy meg voltam elégedve kis turpisságommal. De ne essünk kétségbe . . . Isten majd megsegít.

Egy durva ököl csapott az ajtóra.

— Ki az? — szölt Luzyné.

— A nemzet képviselői.

— Nem várhatnak egy pillanatig?

— Nyisd ki, vagy betörjük az ajtót!

— Barátom, nyissa ki.

És egyszerre csodálatosképpen abbahagyta Planchonnet a remegést és a hörgést.

III.

Lubin lépett be elsőnek, nagy vállszalagjával, utána jött tizenkét szuronyos. Luzynére nézett, aztán rám.

A modern ember még a szépek is a gyakorlati értékét keresi. A kardforgásban való ügyesség szép dolog, de nem volna értéke és jelentősége, ha ez az ügyesség kizárólag esztétikai értéket jelentene. A haladó nemzeteknek erős, egészséges és szívós emberekre van szükségük. Magának a szépek a kultusza miatt is. Kulturát csak egészséges emberek csinálhatnak, olyanok, akik a küzdelemben kitartók, olyanok, akiket nem ver le a lábukról egy-két sikertelenség, olyanok, akik meg tudnak dacolni az akadályokkal, mert erősek és mert egészségesek. Mert nincsenek roncsolt idegeik és mert nem emészti égő lázzal őket a beteges türelmetlenség.

Ilyen embereket nem a könyvtárak nevelnek, hanem neveli őket a vívőiskola, a tornater, a sportklub. Az iskolák és a könyvtárak eszenész nemzedéket nevelnének, ha a vívőiskola nem volna. És amit a laboratóriumban, a technikai műhelyekben, tudós szobákban kiterveznek, az bizony megvalósíthatatlan maradna, ha a munkához, a vállalkozáshoz nem volna egybe a kultúrembernek, csak a teoretikus tudománya. A haladás sokszor bizony nagy töredelmeket, nagy áldozatokat, embertestnek majdnem tühretetlen fáradságokat követel. Mindennek csak a jól kifejlődött, erős emberek vehetik alá magukat.

A külföldön és nálunk is régen propagálják az iskolában való katonai nevelést. Az eszme talán csak azért nem lelkesíti az embereket, mert egy riasztó szó mögé bujtatták a célját. Pedig akik ezt az eszmet a kultúra feladatai közé vették, nem katonai célokra gondoltak. Nem azt tartják legfontosabbnak, hogy a hadseregről már az iskolában gondoskodjunk és nem a hadseregnek kívánják nevelni az ifjúságot, hanem az életnek, amely nem tűri meg az elfáradt, elernyed, magatehetetlen existenciákat és követelik a nemzetnek, a fajnak, amely örökös fölfrissülést követel és örökösen csak pusztulhat, ha satnyáktól nyeri a megmaradáshoz való erőt.

Ime, ezekből a szempontokból fontos a test tudatos kultiválása. És ezért jelentősége a londoni diadal. Mert tanúságul szolgál arra, hogy a magyar faj megtörhetetlen erővel fejleszteti tovább magát és csak akarnia kell és olyan hadsereget nevelhet a kulturájának, amely bizvást megállja a versenyt akármelyik nagy nemzet kulturakatonáival.

A londoni diadal pedig nem volna teljes és a mi derék vívóink babékoszorujából egy levelet se követelhetne magának a nemzet, ha a siker az egynapos mámor után feledésbe menne, anélkül, hogy buzdítást venne belőle arra, hogy jövendő nagy feladatainak érdekében sokkal komolyabban foglalkozzék az egészséges emberek kultiválásával, mint ahogy eddig tette.

— **A Csanádegyházmegyéből.** Csernoch János dr. megyés püspök Dencs Imre káplánt Billédre Karánsebesre, Dittlich Ottó újonnan felszentelt lelkész kápláni minőségben pedig Billédre helyezte át, illetőleg nevezte ki.

— **Pénzügyőrök kinevezése.** A nagybecskereki pénzügyigazgatóság kerületében fővigyázókká kinevezettek: Vogel Ferenc, Kirtványi György.

— Az ördögbe! — kiáltott — szerelmeseiket zavarunk. Bocsanat, szép hölgy!

Aztán az örökhöz fordult:

— Csak a sansculotteokban van még erkölcs. De azért nagyon felvidította az eset.

Az ágy szélére ült s megfogta a szép arisztokrata asszony állát:

— Igaz, — mondta — hogy ez a szájaeska nem való arra, hogy éjjel-nappal a Miatyánkot mormogja. Ki is volna. De a köztársaság mindenek előtt. Azt az áruló Planchonnet-t keressük. Itt van, biztos vagyok felőle. Akarom.

— Hát keressék!

A butorok alatt kerésgélték, a szekrényekben, az ágy alá szurkáltak s a matrácokba döfték szuronyaikat.

Lubin a tarkóját vakarta és engem nézett a szeme sarkából. Luzyné, ki akarva kerülni a rám nézve kellemetlen faggatást, így szölt:

— Barátom, te épp úgy ismered a házat, mint én; vedd a kulcsokat s vezess el mindenüvé Lubin urat. Tudom, hogy örülni fogsz, ha ilyen derék hazafiakat vezethetsz.

A pincébe vezettem őket, ahol sok üveg bort kiittak. Aztán Lubin betört puskája agyával néhány teli hordót s a patakzó borban távozást vezényelt. Kikisértem őket a kert rácsos kapujáig, bezártam mögöttük s szaladtam jelteni Luzynénak, hogy meg vagyunk mentve.

Erre a hirre lehajolt.

— Planchonnet ur! Planchonnet ur!

Gyöngye sóhaj volt a felelet.

— Hála legyen istennek! — kiáltott. — Planchonnet ur, borzasztóan megijesztett. Már azt hittem, hogy meghalt.

Aztán felém fordult, mondván:

— Szegény barátom, ön, akinek oly nagy örömet okozott az, hogy néha-néha azt mondta, hogy szeret: most nem fogja többé mondani!

Anatole France.

György, Stefánov Benő és Turzay György vigyázók. Áthelyezettek: Kertész Mihály fővigyázó Alibunáról Nagyszentmiklósról, Kátóna János fővigyázó Nagybecskerekéről Melenczére, Balogh Gyula fővigyázó a szakaszvezetői teendővel való megbízatással Nagybecskerekéről Ujpecsre és Anderson Iván vigyázó Nagyszentmiklósról Ujpecsre.

— **A megyei nyugdíjválasztmány ülése.** A vármegye tisztii nyugdíjválasztmánya ma délelőtt Jankó Ágoston alispán elnöklésével ülést tartott, melyen jelen volt Franz J. L., dr. Várady Imre és Bielek Antal előadó. A választmányi ülésnek egyetlen tárgya volt özv. Jäger Károlyné nyugdíjügye, akinek nyugdíját 800 koronában állapították meg.

— **Allatorvosi helyettesítések.** Deisinger Ignác kir. allatorvos négy heti szabadságot kapott a földmívelésügyi minisztertől s helyettesítésével Ringelhan János nagybecskereki allatorvosgyakornok lett megbízva. Ugyancsak 3 heti szabadságot kapott Horváth Lipót alibunári járási allatorvos is, akit Tóth Béla antalfalvai járási allatorvos fog helyettesíteni.

— **A nagybecskereki szőlő-tanfolyam.** Az augusztus havában Nagybecskereken rendezendő szőlő-tanfolyamra már minden előkészület megtörtént. A tanfolyam helyiségének a szakszerű berendezése most folyik, úgy, hogy augusztus elsejére minden teljesen rendben lesz. A tanfolyamot a központi állami elemi iskola földszinti helyiségeiben tartják s augusztus 1-én délelőtt 9 órakor nyitja meg Jankó Ágoston alispán.

— **Eljegyzés.** Schwartz Frigyes torontál-erzsébetlaki segédjegyző eljegyezte néhai Kolpaszky Pál volt nagybecskereki földbirtokos szeretetreméltó leányát Etelkát.

— **Katonáink gyakorlata.** A 29-ik közös gyalogezrednek itt állomásozó zászlóalja hétfőn, augusztus 3-án a délutáni vonattal Temesvárra indul, ahol ezredgyakorlatot fognak tartani. Az ezredgyakorlat után a zászlóalj a Lugos és Temesrékás környékén tartandó nyári hadgyakorlatra megy s csak a hadgyakorlatok befejezése után tér vissza ismét Nagybecskerekre.

— **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk, Kadelburger Dávidné, szül. Schlesinger Eleonora ma hajnalban 86 éves korában meghalt. Az elhunytat, kiből Kadelburger Lipót itteni kereskedő édesanyját gyászolja, holnap temetik el az Aradáci-ut 8. számú gyászházból.

— **A szerb egyházi dalárda hangversenye.** Lapunk tegnapi számában rövidesen már említettük, hogy a nagybecskereki szerb egyházi dalárda szombat, augusztus hó 1-én este fél 9 órakor a Kaszinóban táncsal egybekötött hangversenyt rendez, s hogy a hangversenyen közre fog működni Oswald Antal, az ujvidéki nagy színház jeles karmestere is, aki jelenleg Nagybecskereken időzik. A rendezőség most már a műsort is összeállította, mely a következő: 1. Bazini: „Krsztanosci na moru“ vegyeskar. 2. Baity: „Uszkocsinya“ vegyeskar. 3. Jenko: „Ai nek brui peszma“ férfikar. 4. Oswald: „Raszi ruzso“ vegyeskar. 5. Baity: „Vinszka peszma“ férfikar. 6. Mokranjac: „III. Rukovet“ vegyeskar. A hangverseny kezdete tudvalevőleg fél 9 órakor lesz s utána táncmulatság következik.

— **Áru- és értéktőzsde Szegeden.** Mint Szegedről jelentik, a szegedi Lloyd-ársaság elhatározta, hogy Szegeden áru- és értéktőzsdét létesít. A már módosított alapszabályokat jóváhagyták és valószínű, hogy a tőzsde még a nyári folyamán elkezd működését.

— **Szabóipari tanfolyam Nagybecskereken.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara átiratot intézett a nagybecskereki ipartestülethez, amelyben értesíti azt, hogy a kereskedelmi miniszter megengedte, hogy Nagybecskereken egy szabóipari tanfolyam létesíttessék s erre a célra száz koronát engedélyezett. A tanfolyam, melyet Belosztin Arthur fog vezetni, három hétre van tervezve s a tanfolyamon kiszabott és készített ruhák a vezető felügyelete alatt fognak készülni. A tanfolyamra, amely ingyenes, az itteni ipartestület jegyzőjénél lehet jelentkezni.

— **A vágóhidról.** A földmívelésügyi miniszternek a husvizsgálat egységes rendezéséről szóló rendelete az 1888: VII. törvények 2., 14. és 38. §-aiban foglalt felhatalmazás folytán a belügyi és kereskedelmi miniszterekkel egyetértőleg tudvalevőleg már folyó évi augusztus elsején életbe fog lépni. E rendelet következtében a nagybecskereki vágóhidat is megfelelően át kell majd alakítani, ámbár célszerűbb, sőt multhatatlan szükséges volna már, ha a mostani vágóhid helyébe, amely sehogy sem felel már meg a követelményeknek, egy egészen új vágóhidat építene a város.

Borkiállítás és vásár Temeskutason. A temeskutasi gazdakör elhatározta, hogy a várható tultermésre való tekintettel, f. évi november 21., 22. és 23-án Temeskutason borkiállítást és vásárt rendez. A kiállítás védnökeül Hertelendy Ferenc temesi főispánt választották meg. Kiállítási díj fejében minden bortermelő kivétel nélkül 1 (egy) koronát fizet. Kivéve azokat, akik külön állványokon vagy asztalokon állítanak ki. Ezekre nézve a kiállítási díj a bizottság által fog meghatározatni. Belépési díj fejében a kiállítás első napján 40 fillér, a többi napokon 20 fillér fizetendő.

Meteor időjelzése. Meteor írja a következőket: A 19-iki csomópont hűvös és csapadékosnak jelzett jellege teljes egészében bevált, amely nemcsak országos esőt hozott, hanem hatáskörében több felé az országban zivatar, vihar és felhőszakadással járó katasztrófális bajok is dúltak s ezzel együtt még valóságos hűvös, őszi jellegű idő is keletkezett, a nyár dereki kánikula napjaiban. A 28-29. és 30-iki csomópontok újra változó időt hoznak, amidőn 29-én Jupiter és Mars kerül együttállásba holdunkkal. Az aratás megtörtént, amelynek eredményéről a napokban számolt be a hivatalos miniszteri kimutatás, jelezve, hogy az idei aratás egészben közép, csak helyenkint hozott a középnel jobb termést. Augusztus hónap csomópontjai: 5-12-14-15-17-19-22-24-27-re esnek, amelyek közül legerősebb hatásuk 5-12-15 és 26-iki csomópontok. 5-iki meleg száraz, 12-ik, 15-ik változó csapadékos, 26-ik zivataros jelleggel. Augusztus eleje annak egész első harmada állandóbb meleg és száraz jellegűnek ígérkezik, 12-15-17. körül a változó, hűvös, csapadékos jelleg fejlődik ki, amit újra meleg állandóbb idő követ s ezt a 26. és 27-iki zivataros jellegű idő váltja fel.

Az áldetektív. Mint Temesvárról írják, felfurángos családok tartóztatott le az ottani rendőrség. A följelentő Mita Alexi szerb-szentmártoni gazda, aki azt panasolta tegnapielőtt este a rendőrségen, hogy Sztójkov és Keszenbaum józsefvárosi szabók üzletében kifosztották. Az esetet úgy adta elő, hogy tegnapielőtt délután vonaton Temesvárra érkezett és gyalog indult a városba. A Bonnáz-utcában látott egy szép szabókírákatot és gondolta, hogy mivel neki ugyis szüksége van ruhára, hát a ruhát ott fogja csináltatni. Be is ment az üzletbe, ahol Sztójkov fogadta és mutatott neki szöveteket. Egyszerre csak felnyit az ajtó és egy elegáns ur lépett be az üzletbe, aki rendőrbiztosnak mondotta magát és nagy garral kezdett kutatni hamis pénz után. Előbb a szabót kutatta ki, majd pedig, mivel annál hamis pénzt nem talált, a vevőre került a sor. Ez kezdetben szabadkozott, később azonban készségesen megmutatta pénztárcáját, amelyben 228 K. készpénz volt. Az áldetektív a tárcát zsebre vágta és keményen rájuk parancsolt, hogy ki ne mozduljanak az üzletből addig, amíg ő vissza nem tér. Így vártak rá vagy tíz óráig, amikor aztán a kifosztott Mita elment panasza a rendőrséghez. Rédei Gyula rendőrbiztos vette a kezébe az ügyet, aki csakhamar világosságot derített az esetre. Megállapította ugyanis, hogy az áldetektív senki más, mint Keszenbaum Dávid, a cégtárs. A derék cégtársakat erre letartóztatták. Egyelőre tagadnak ugyan, de sok a bizonyíték ellenük.

TÁVIRATOK

A karlóczai kongresszus.

Budapest, július 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Karlóczáról sürgőnyzik: Tegnap délután a királyi biztos tiszteletére diszebéd volt, amelyen résztvettek a püspöki kar és a kongresszusi választmány tagjai, a főispán és a városi hatóságok fejei. A diszebéd meglegelő hűvös hangulat uralkodott. A felköszöntők közül csak a királyra mondott tósztot követte zajos zsvívó, míg a Wekerle miniszterelnökre és Rauch Pál báró horvát bárna mondott felköszöntőknél csak egy-két eljen hangzott el.

A kongresszus többségét képező radikális-párt tegnap este ülést tartott, melyen elhatározta, hogy elfogadja a királyi leiratban foglalt napirendet, mely szerint addig, míg a patriárka-választás meg nem történt, a kongresszus mást nem tárgyal.

Ma a kongresszus még az alakulással foglalkozott.

A patriárka jelöltségére vonatkozólag azt jelentik Karlóczáról, hogy mikor Wekerle Sándor miniszterelnöknek ismeretes nyilatkozata elhangzott, amely szerint Zmejanovics püspököt nem fogja megerősítésre ajánlani, Krasojevic, a radikális párt egyik vezető férfa és Zmeja-

novics püspök járt Kossuth Ferencnél, aki e hír szerint megnyugtatón igyekezett őket.

A választói jog reformja.

Budapest, július 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint politikai körökben beszélnek, az augusztus 4-ikén tartandó minisztertanács után Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a királyhoz utazik, hogy megnyerje az előzetes szankciót a választói jogról szóló törvényjavaslathoz.

Budapest, július 29. (A „Torontál” ered. táv.) A bécsi „Neue Freie Presse” budapesti tudósítója azt jelenti, hogy a választói jog reformjára vonatkozó összes törvényjavaslatok már ki vannak dolgozva. A reformtervezetet Andrássy tizenkét példányban kinyomatta s a számozott példányokat kiosztotta a kabinet tagjai között. A javaslatokba a minisztereken kívül senkinek se volt módja betekinteni s azoknak részleteit még a legbefolyásosabb képviselők sem ismerik. A levelező azt az egyet határozottan jelentheti, hogy Andrássy az új választói jogot a pluralitásra fektette, amely szerint azok, akik bizonyos magasabb adót fizetnek, vagy magasabb képzettségük van, háromig terjedhető szavazatot nyernek. Egy szavazata minden 24 éves férfinak lesz, aki valamely nyelven írni és olvasni tud. A király a választói jog reformjának vezetőszeméjét ismeri, de hivatalosan még nem terjesztették eléje. Ez valószínűleg augusztus havában fog megtörténni, amikor Andrássy Gyula gróf Ischlbe utazik a királyhoz.

A vasuti baleset-biztosítás.

Budapest, július 29. (A „Torontál” eredeti táv.) A kereskedelmi miniszteriumban most dolgoznak a vasuti baleset-biztosításról szóló törvényjavaslaton. A törvényjavaslatot a kereskedelmi miniszter az ősz folyamán terjeszti a képviselőház elé.

A horvát országgyűlés összehívása.

Budapest, július 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Zágrábi jelentés szerint ottani politikai körökben azt a hírt terjesztik, hogy a horvát országgyűlést október végén fogják összehívni.

Pállik Béla temetése.

Budapest, július 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Pállik Bélának, az elhunyt festőművésznek a műcsarnokban felállított ravatalát ma délelőtt nagyszámu közönség látogatta. A temetés ma d. u. 4 órakor volt az írói, művészi és tudományos világ tagjainak rendkívüli részvételével, valamint nagy gyászoló közönség jelenlétében. Az elhunytat a képzőművészeti társulat nevében Kriesch Aladár festőművész, a magyar képzőművészek egyesülete nevében pedig Róna József szobrász bucsuztatta el.

Az alkotmányos Törökország.

Budapest, július 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Konstantinápolyi jelentés szerint az ifju-törökök többrendbeli megfontolatlaniságot követnek el. Így Szalonikiban a magyar-osztrák és az orosz polgári ügyvivőket a városból el akarták távolítani, Kumanorovban pedig a nemzetközi csendőrséghez tartozó csendőrtisztet arra kényszerítették, hogy az egyenruháját levesse. Valószínű, hogy a dolog diplomáciai beavatkozásra ad okot.

Budapest, július 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szófiából jelelntik: Itt az a vélemény uralkodik, hogy Macedóniában a belső reformakció vezetői egyelőre tartózkodó álláspontra helyezkedtek és működésüket feltétlenül beszűntették. Hogy ez a fegyverszünet meddig tart, az események legközelebbi fejleményeitől függ. A belső reformakció vezetői Macedóniában a megadott alkotmány reformjainak kivételén európai szempontokból akarnának ellenőrzést gyakorolni, mit azonban az ifju-törökök határozottan elleneznek.

Budapest, július 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Konstantinápolyi jelentés-

sek szerint a török képviselőválasztásokat szeptemberre írják ki és a képviselőházat november elsején nyitják meg. Más jelentések szerint a választások már augusztusban lesznek. Ami a választásokat illeti, arra nézve egy előkelő politikus azt mondta, hogy az esélyek teljesen bizonytalanok és éppen úgy képződhetik egy reakcionárius, mint egy új török többség.

Határidő-üzlet.

Budapest, július 29. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték: Buza (októberre 1908.) . . . 22. — — — — —
Rozs (októberre 1908.) . . . 18.56 — — —
Zab (októberre 1908.) . . . 16.42 — — —
Tengeri (augusztusra) . . . 14.52 — — —
Tengeri (uj, októberre) . . . 15.12 — — —

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

795/1908. sz.

Oppova község előljáróságától.

HIRDETMEY.

Az Oppova község vadászati területén gyakorolható

vadászati jog

a községi képviselőtestületnek 59/1908. sz. alatt hozott határozata értelmében folyó évi augusztus 26-ik napjának d. e. 9 órájára kitűzött nyilvános árverésen folyó évi július hó 1-től számított 6 (hat) évre, vagyis 1914. évi június hó 30-áig 300 korona kikiáltási ár mellett a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adadni.

Bánatpénz fejében az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10%-a készpénzben leteendő.

A további részletek árverési feltételek a községi jegyzői irodában az árverés napjáig bármikor betekintheők.

Oppova, 1908. évi július hó 27.

Zsvikovic Bogdán, Milovanov,
h-jegyző. 690-31. bír.

Vonatok érkezése és indulása Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.

Érvényes 1908. május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zsombolyáról: délelőtt 9 óra 23 p.
Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5 óra 50 perc.
Szegedről: (mórtorkocsi) d. e. 9 óra 47 perc.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégapart pályaudvarra:

Zsombolyáról, Verseczről, Alibunáról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zsombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p. este 7 óra 05 perc.
Csősztelekről: (keskenyvágányu vonal) délután 4 óra 29 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 8 óra 46 p.
Szegedre: (mórtorkocsi) délután 1 óra 15 perc.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zsombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunára reggel 3 óra 33 perc.
Zsombolyára. (keskenyvágányu vonal) reggel 2 óra 31 p. délután 5 óra 25 perc.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.
Csősztelekre: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 11 óra 55 p.
Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról—Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.
Módosról—Zsombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.
Zsombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.

■ Két elegáns ■

SZOBABUTOR

és konyhaberendezés azonnal

eladó.

BARTOS HENRIK, Váraljai-u. 12.

